

zou besloten zijn op de Fransche Synodes te Sainte Foy en te Figeac en dat dit plan Genève en Zurich verontrust had. Hier geldt: quot verba tot errores. De Confessie door Zanchius opgesteld is geen „harmonie”, maar een geheel nieuwe Confessie en het besluit om zulk een nieuwe Confessie op te stellen is niet van de Fransche Synodes uitgegaan, maar van het Frankforter Convent. De Synodes van Sainte Foy en Figeac hebben alleen haar goedkeuring van dit plan uitgesproken en deputaten benoemd, om, wanneer deze Confessie kwam, haar te onderzoeken. Het eenige wat juist is, is dat Zanchius, toen het plan op het Frankforter Convent besproken werd, aangeraden had, dat in het eerste deel zou aangetoond worden, dat de Augsburgsche Confessie met onze Confessies overeenkomt; in het tweede op welke punten er verschil bleek te bestaan met een nadere verklaring daaraan toegevoegd en in het derde een korte Confessie zou worden gegeven met getuigenissen uit Gods Woord er bij gevoegd (Gerdes l. c. p. 193). Zanchius had echter veel liever gezien, dat aan Beza deze taak was opgedragen en daarop doellende schrijft Danaeus, dat Zanchius het niet euvel moet duiden, dat Beza nu op deze taak op zich had genomen *vestra etiam sententia*, wat Cuno blijkbaar verkeerd heeft verstaan.

³⁰⁾ Zie de hiervoor aangehaalde brieven van Danaeus aan Zanchius en van de Zurichers.

³¹⁾ F. W. Cuno a. w. die hiervoor verwijst naar Paul de Félice, Lambert Daneau 1882, p. 254 en 370.

³²⁾ De tweede uitgave 1612 en de derde 1654 bezit ik, maar de eerste, die vrij zeldzaam schijnt te zijn, dank ik aan de Leidsche Universiteitsbibliotheek.

³³⁾ Na deze harmonia der confessies volgen dan de observationes, waarin, zooals 't opschrift luidt de dingen, die dubbelzinnig (*ambigua*) in de verschillende Confessies waren, verklaard werden; de duistere dingen werden opgehelderd en de dingen, die schijnbaar met elkander in strijd waren, verzoend werden; en tenslotte die dingen, die in geschil bleven (en deze zijn zeer weinige) oprecht werden aangegeven. In de latere uitgaven ontbreken deze observationes.

³⁴⁾ Ze bevatten nu de *Helvetica posterior*, de Fransche, de Engelsche, de Schotsche, de Nederlandsche, de Poolsche en de Straatburgsche Confessie of de *Confessio Tetrapolitana*, waarop dan volgen in een tweede deel de Augsburgsche, de Saksische, de Wurtembergsche, de Confessie van Frederik III Keurvorst van de Palts, de Boheemsche en de Consensus van de Poolsche en Litauische Kerken. De editie van 1654 voegt hier nog aan toe de Bazelsche Confessie, de Canones van Dordt en de Confessie van Cyrillus, patriarch van Constantinopel.

³⁵⁾ Wat echter weggelaten wordt in deze latere edities zijn de „*observationes*” om de schijnbare geschillen te verklaren, die tusschen de Confessies bestaan.

³⁶⁾ Het opschrift van dit onderdeel heet dan ook *Catholicus veterum*, qui patres vocantur, cum superiori confessionum fidei syntagmate in